Regionplan och budget 2022 - 2024

ETT VÄSTERBOTTEN ATT LITA PÅ

Hälsovård, sjukvård och utveckling

KD

VÄSTERBOTTEN

VÄSTERBOTTEN

ETT VÄSTERBOTTEN ATT LITA PÅ

Hälsovård, sjukvård och utveckling

Kristdemokraterna vill se en västerbottnisk hälso- och sjukvård som är tillgänglig och högkvalitativ i hela länet. Där individen går före systemet och rätten att välja, eller välja bort, vårdgivare är given. Vi är en röst för de som alltför ofta ingen röst har, en röst för familjen, våra barn, unga och äldre. Vi presenterar konkreta förslag hur vårdkrisen ska vändas. Vi lovar inte allt till alla – men vi lovar att prioritera förbättrade arbetsvillkor till hälso- och sjukvårdspersonalen för att de ska trivas och utvecklas i sitt viktiga arbete med att ge god vård till länets invånare. Idag stiger kostnaderna för hyrpersonal, vi vill istället värna den personal vi har, samt vi anser patientsäkerheten hotas med allt för stor andel hyrpersonal. Region Västerbotten måste stärka sig i rollen som arbetsgivare.

Det är helt oacceptabelt att så många tvingas vänta längre än 90 dagar på vård. Vi gör därför riktade satsningar på primärvården, nära medborgarna, som hjälper till att minska såväl den enskildes lidande som belastningen på sjukhusen. Andra prioriterade områden är en ambulansvård som täcker hela länet, den växande psykiska ohälsan särskilt bland unga, införande av geriatrisk vårdcentral samt insatser för en jämställd vård.

Vi vill se en God och nära vård i Västerbotten. Omställningen till God och nära vård är viktig. Den ska ske inom alla vårdnivåer. Men framförallt sker den största omställningen inom primärvården närmast medborgarna. Vi behöver fler distriktsläkare, fast läkarkontakt samt serviceteam som avlastar personalen inom vården. För oss kristdemokrater är subsidiaritet viktigt. Så mer självbestämmande till personalen gör att personalen trivs.

Civilsamhället är viktigt för oss kristdemokrater. Vi klarar inte samhällsbygget utan det starka civilsamhället vi har i vårt län. Men regionen måste ta till sig denna kraft på ett bättre sätt. Därför vill vi se bättre samordning och stöttning från regionernas sida. Vi anser att vi ska överlåta våra två folkhögskolor till rörelsedriva aktörer vi har i länet. Rörelsedrivna aktörer står redo att ta över verksamheterna, men har kapacitet att driva dem betydligt mer kostnadseffektivt än regionen. Här slår vi även ett slag för civilsamhället och dess betydelse för regionens fortsatta utveckling.

Samverkan är särskilt viktigt, att Region Västerbotten agerar tillsammans med kommunerna vad gäller bland annat vård och trygghet, näringslivsutveckling, kollektivtrafik, miljö och klimat. Vi vill se ett stärkt vägnät, infrastruktursatsningar samt samverkan för att säkra kompetensförsörjning och jobbskapande i såväl landsbygd som stad. Att hålla ihop Västerbotten har visat sig vara än viktigare under och efter en kris. Den regionala utvecklingen är avgörande för att kunna klara finansiera och leverera en vård i världsklass.

Pandemin är inte över. Klart är att pandemin har satt även vår ekonomi på prov. På det hela taget måste vi säga att Region Västerbotten har klarat sig bra om man gör jämförelser i landet. Samarbetet mellan regionen och kommunerna har varit en viktig och kanske avgörande faktor för att hålla nere sjukdomsfall. Vår personal förtjänar ett stort omnämnande för det fantastiska arbete de utfört under stundtals väldigt besvärliga situationer. Staten har skjutit till stora medel för att täcka dessa kostnader. Men vi ska komma ihåg att Region Västerbottens ekonomi var i djup kris långt innan vi visste vad Covid-19 var. Det kommer därför krävas ett starkt ledarskap under pandemins fortsättning, men framför allt under tiden därefter.

En omställningsplan beslutades med stor politisk enighet för några år sedan i syftet att komma till bukt med de stora underskotten. Dessvärre har utfallet varit oerhört lågt. Det finns ingen trovärdighet att hänga upp det ekonomiska arbetet på en omställningsplan som inte uppfylls till 100 % och därför bör regionen börja om från början. Och ännu värre är det som de rödgröna gör, att redan vid budgettillfället inse att man inte klarar 100 % och ändå har med 100 % i kalkylerna till budget. Det krävs en reell förbättrad budgetdisciplin, baserad på ett långsiktigt ekonomiskt arbete på alla nivåer i verksamheterna istället för en pappersprodukt som inte fungerar.

Kristdemokraterna lämnar därför arbetet med omställningsplanen. Vi kan inte fortsätta skjuta över våra kostnader till kommande generationer. För att möjliggöra detta krävs en tydligare politisk styrning av uppsiktsplikten från styrelsen gentemot nämnderna. Dessutom behöver regionen stärka sig vid upphandlingar och avtal, samt vid uppföljning av dessa. Utifrån förvaltarskapstanken arbetar vi kristdemokrater idogt för en ekonomi i balans och för att även kommande generationer ska kunna lita på hälso- och sjukvården och den regionala utvecklingen i vårt Västerbotten.

Hans-Inge Smetana
gruppledare Region Västerbotten

Betty-Ann Nilsson
ledamot regionfullmäktige

Karl-Gustav Lilja
ledamot regionfullmäktige

Anna-Karin Lundberg
ledamot regionfullmäktige

VÄSTERBOTTEN

INNEHÅLL

KRISTDEMOKRATERNAS VISION 5

1. HÄLSO- OCH SJUKVÅRD 6
1.1. Stärkt primärvård 7
1.2. Fler distriktsläkare, fast läkarkontakt och kontaktsjuksköterskor 7
1.3. Inrätta vårdserviceteam 7
1.4. Ambulanstillgång i hela länet 8
1.5. Psykisk hälsa 8
1.6. Den ofrivilliga ensamheten 8
1.7. Krafttag inom barn- och ungdomspsykiatrin samt elevhälsogaranti 8
1.8. Barnhälsa och familjestöd 9
1.9. En värdig äldrevård 10
1.10. Geriatrisk vårdcentral 10
1.11. Jämställd vård och ASTA 11
1.12. Stärk tillgängligheten inom tandvården 11
1.13. Hälsofrämjande fokus 12
1.14. Underlätta resor till vården 12
1.15. Ta vara på patientnämndens inblick 12
1.16. Digitalisering och innovation 12
1.17. Statligt huvudansvar och vårdplatsgaranti 13
1.18. Återinförd kömiljard 13

2. PERSONALEN ÄR VÅR VIKTIGASTE RESURS 14
2.1. Region Västerbotten som attraktiv arbetsgivare 15
2.2. Specialistutbildningar 15
2.3. Trohetsbonus 15
2.4. Stärkt och förtydligat ledarskap 15

3. UTVECKLING FRÅN FJÄLL TILL KUST 17
3.1. Stärkt infrastruktur 19
3.2. Kollektivtrafik 19
3.3. Landsbygd och lantbruk 19
3.4. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning i hela länet 20
3.5. Satsning på länets folkhögskolor 20
3.6. Utvecklad turism och besöksnäring 21
3.7. Naturresurser och äganderätt 21
3.8. Kultur för alla länsbor 22
3.9. Integration och samhällsgemenskap 22
3.10. Det viktiga civilsamhället 22
3.11. Ett Västerbotten även för kommande generationer 23

4. EN EKONOMI I BALANS 24
4.1. Ramförändringar 2022 26
4.2. Satsningar, investeringar och prioriteringar 28
4.3. Ineffektivitet i vården 30
4.4. Omställningsplanen 30
4.5. Resultatbudget och budgetramar 32
4.6. Kassaflödesanalys och likviditet 34
4.7. Soliditet 35
4.8. Pensionsskuld 35

KRISTDEMOKRATERNAS VISION

Vår vision är: ”Västerbotten – för ett gott och hållbart liv.” Med denna vision skapas en bra målbild för Region Västerbottens långsiktiga arbete, där verksamheterna behöver färre och mer fokuserade strategiska mål. Nämnderna sätter indikatorer för att följa upp måluppfyllelse inom sina respektive ansvarsområden.

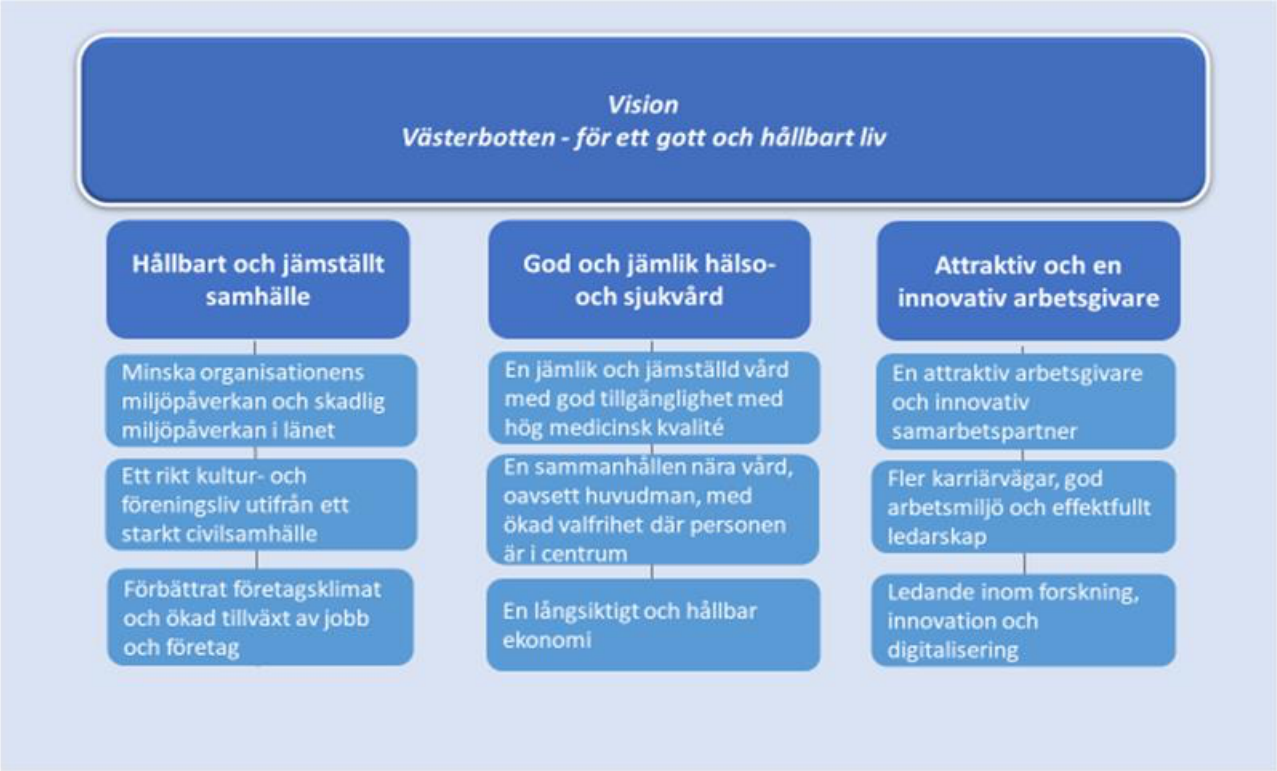

Den politiska styrningen utgår från en vision och består av tre målområden. Visionen uttrycker vad Region Västerbotten som organisation långsiktigt ska sträva efter att uppnå – målområdena pekar ut riktningen för att kunna nå dit. Inom varje målområde anger fullmäktige mål, totalt tolv till antalet, som nämnderna får i uppdrag att styra utifrån. Nämnderna sätter indikatorer för att följa upp måluppfyllelse inom sitt ansvarsområde.

Region Västerbottens vision är ett län där framtiden byggs tillsammans med invånare, kommuner, organisationer och näringsliv. Ett Västerbotten där möjligheter kan realiseras och alla får plats. En region där hälsa, vård och utveckling hänger ihop och stärker varandra.

Vi drivs av att hela länet ska vara en trygg och stark region som människor vill leva i, flytta till, besöka och samarbeta med. Region Västerbotten tar ansvar för att det finns en uthållig och jämlik välfärd och att arbetet med innovation ger resultat. Genom att samla krafter och dela kunskap utvecklar vi Västerbotten och bygger en hållbar framtid tillsammans. En framtid med goda livsvillkor för alla. Vi gör skillnad för dem vi finns till för och får fler att välja Västerbotten.

VÄSTERBOTTEN

1. HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Hälso- och sjukvården ska erbjuda tillgänglig, likvärdig vård av hög kvalitet. Helt enkelt en god och nära vård, som dessutom är avgörande för att klara en långsiktigt hållbar ekonomi. Hänsyn ska därmed tas till den enskildes behov och önskemål, där rätten att själv välja vårdgivare är självklar. Kristdemokraterna sätter individen framför systemet och kvalitet väger alltid tyngre än vem som utför tjänsterna. När människor har flera goda utförare att välja mellan, ges förutsättningar för en väl fungerande hälso- och sjukvård. Mångfalden ger möjligheten att välja bort det som inte fungerar eller aktivt välja en speciell inriktning eller profil. Även personalen har chans att välja bland attraktiva arbetsgivare. Verksamheterna ska ersättas lika och konkurrensneutralt.

Oavsett var man bor i länet ska man kunna känna sig trygg i att ambulansvård finns tillgänglig på rimligt avstånd. En mobil tandvårdsbuss säkerställer tandhälsa på landsbygden. Vi vill även se fast läkarkontakt och fler distriktsläkare. Krafttag mot den psykiska ohälsan samt satsningar på barnhälsan, äldrevården och en mer jämställd vård. Fler kollegor behövs inom vården, men också att vi använder resurserna på rätt sätt. Vi satsar på primärvården för att säkerställa en god och nära vård, samtidigt som vi därigenom frigör resurser vid sjukhusen. Nya arbetssätt och digitalisering är avgörande inom alla områden men särskilt för att säkerställa en god och nära vård, samt nå en hållbar ekonomi.

Vårdköerna växer, läget var allvarligt inom många verksamheter redan innan pandemin. Region Västerbotten måste komma till rätta med köerna. En uppgraderad nationell kömiljard kommer bidra till att kapa köerna genom att sätta press på regionerna att arbeta med tillgänglighetsfrågan. Till detta vill vi se en egen regional variant för att stimulera effektivitet. Det behövs också en bättre kontinuitet. Om patienter träffar olika anställda inom sjukvården vid varje vårdtillfälle bidrar det vare sig till trygghet, goda vårdresultat eller kostnadseffektivitet. Genom sammanhållna vårdkedjor undviker vi att patienter skickas runt i systemet, vilket minskar både patientlidande och vårdkostnader. Hälsofrämjande arbete och undersökningar ska prioriteras, inte minst inom cancerscreening.

FÖR EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD ATT LITA PÅ, VILL KD BLAND ANNAT:

- Ge mer medel till primärvården, införa vårdserviceteam och kontaktsköterskor
- Anställa fler distriktsläkare för en fast läkarkontakt
- Säkerställa ambulanssjukvård i hela länet
- Stärka psykiatrin, särskilt för barn och unga
- Införa geriatriska vårdcentraler och social aktivitet på recept
- Satsa särskilt på kvinnovård och barnhälsovård
- Lansera en tandvårdsbuss för god tandhälsa i hela länet
- Bygga upp en god post-coronavård och en regional ”kömiljard” för att kapa köer

1.1. Stärkt primärvård

I Sverige är vården sjukhustung, vilket innebär längre avstånd och väntetider för patienten och samtidigt högre kostnader för samhället. Region Västerbotten är inget undantag. Kristdemokraterna prioriterar därför mer resurser till primärvården, nära patienten, som är både kostnadseffektiv och frigör resurser och vårdplatser inom akut- och slutenvården. God och nära vård ska alltid vara vägledande. Genom vår satsning kan sjukhusvården användas till dem som verkligen behöver den. Även fler utredningar bör hanteras av primärvården, likt exempelvis sömnapnéutredningar.

Hälsocentralerna måste vara tillgängliga för medborgarna, och vi vill därför att hälsocentralerna håller kvällsöppet minst en kväll i veckan samt håller helgöppet. Särskilt Skellefteå växer kraftigt och det blir viktigt att säkerställa att hälsocentralerna möter de växande behoven. Det är till primärvården man ska kunna vända sig vid icke akuta vårdärenden.

1.2. Fler distriktsläkare, fast läkarkontakt och kontaktsjuksköterskor

Vi vill att primärvården stegvis ökar antalet distriktsläkare till nivån en läkare per 1500 patienter, så att alla som behöver kan få en fast läkarkontakt. Detta skulle öka vårdtillgängligheten när varje läkare ges mer tid för varje patient. Alla svårt sjuka patienter ska ha rätt till en vårdplan som upprättas gemensamt med patienten. Kontaktsjuksköterskor är ett stort stöd till svårt sjuka patienter och bidrar till en trygg och säker vård. För att möjliggöra bemanningen i hela länet gör vi en särskild rekryteringssatsning.

1.3. Inrätta vårdserviceteam

Vi vill att professionen ska avlastas från arbetsuppgifter som inte har med den direkta vården att göra, så kallad ”vårdnära service”. Redan idag finns i Region Västerbotten måltidsvärdar och annan servicepersonal som sköter avdelningsförråd. Andra lämpliga arbetsuppgifter kan vara transporter av patienter och prover mellan olika avdelningar, städning samt vissa administrativa uppgifter. Genom att anställa servicepersonal inom vården kan vi frigöra mer tid för vård och patientmöten.

1.4. Ambulanstillgång i hela länet

I hela länet måste vi kunna lita på att vården finns där, inte minst när det akuta slår till. Allt oftare tvingas dessvärre patienter i nöd att själva försöka ta sig till sjukhus och antalet tillbud ökar i samma takt. Ambulansförare kämpar med att genomföra sitt viktiga arbete, men försämrade villkor gör att allt fler avslutar sin anställning. Vi kristdemokrater är bedrövade över utvecklingen. Att dra in på de mest avgörande verksamheterna kan aldrig vara en tänkbar lösning. När ambulans från grannkommunen tvingas täcka upp, med långa arbetspass som följd, hotas patientsäkerheten samtidigt som personalens arbetsmiljö försämras. Att dessutom tomköra ambulanser mellan orter för att täcka upp innebär stora kostnader. Västerbottningarna ska kunna känna sig trygga med att ambulansvård finns tillgänglig inom rimligt avstånd.

1.5. Psykisk hälsa

Idag ser vi hur allt fler lider av psykisk ohälsa, ett problem som vuxit under pandemins isolering. Tre av fyra personer lever med egen psykisk ohälsa eller nära någon som är drabbad. Vid sidan av det lidande som sjukdomen innebär, leder det även till stora kostnader både för den enskilde och för det offentliga. För att minska lidande och sjukskrivningar är det viktigt att människor får rätt typ av stöd i rätt tid. Kristdemokraterna vill se en nollvision när det gäller självmord och att den ska gälla även våra äldre. Även beroendepsykiatrin måste stärkas, där regionen arbetar tillsammans med kommunerna som bär huvudansvaret över dessa patienter.

1.6. Den ofrivilliga ensamheten

Den ofrivilliga ensamheten har verkligen ökat på senare tid och inte minst under pandemin. Forsknking visar att ofrivllig ensamhet är lika hälsovådligt som rökning. Här behövs krafttag, och Kristdemokraterna arbetar därför för att införa social aktivitet på recept (SAR), där läkare ges möjlighet att skriva ut social aktivitet som ett sätt att uppmuntra till bättre hälsa genom sociala sammanhang.

1.7. Krafttag inom BUP samt elevhälsogaranti

Köerna till barn och ungdomspsykiatrin (BUP) är oacceptabelt långa. Idag tvingas barn – och deras familjer – vänta i år på en utredning. Ingen ska behöva vänta mer än 30 dagar på fördjupad utredning och behandling. Barn och unga måste få stöd tidigt, innan utbildning och

framtidsplaner riskerar att spolieras. I många fall kan samtalsstöd vara lösningen för unga med psykisk ohälsa. Enklare stöd på en lägre vårdnivå likt elevhälsan, barn- och ungdomshälsan eller hälsocentralen kan underlätta både för patient och verksamhet.

Samverkan mellan elevhälsa, ungdomsmottagningar, barn- och ungdomshälsa och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin behöver utvecklas. Kristdemokraterna vill se en gemensam huvudman, där inget barn riskerar att bollas fram och tillbaka. Elevhälsan måste spela en tydligare roll i att tidigt fånga upp och ge rätt stöd, samt vid behov slussa vidare till instans med ytterligare kompetens. De befintliga HLT-teamen (hälsa, lärande, trygghet) fungerar inte tillfredställande och mer måste till. Vi vill även se en digital app för att stärka kontakten mellan unga patienter, eller deras vårdnadshavare, och BUP. Appen ska även innehålla skattningsformulär för att bedöma vilken slags vård som behövs, samt för att följa upp över tid och även efter behandling.

Vi öppnar upp för hälsoval inom BUP där patienten/familjen ska kunna välja bland flera vårdgivare, individen går alltid före systemet. Vi vill inför en elevhälsogaranti där barn och ungdomar ska kunna nå elevhälsan inom ett dygn. Dessutom vill vi intensifiera barn- och ungdomspsykiatrins arbete mot självskadebeteende och självmordsförsök i samverkan med elevhälsan. Ungdomsmottagningarna ska vara tillgängliga för spontana besök och erbjuda öppettider anpassade till ungdomars skolgång, arbete och fritidsvanor.

1.8. Barnhälsa och familjestöd

Tryggheten börjar i hemmet. Från vårdens sida börjar trygghetsarbetet inom mödrahälsovården och barnhälsovården (BVC). Det är viktigt att dessa verksamheter har den bemanning som krävs för att kunna genomföra samtliga rekommenderade kontroller och hälsoundersökningar. Familjens roll ska stärkas, inte styras. Därför vill vi göra satsningar på att alla nyblivna föräldrar ska erbjudas föräldrautbildning. Likt med läkemedel vill vi se kostnadsfria glasögon för barn upp till 8 år, inte enbart ett bidrag på 800 kronor. Under de år som synen utvecklas är det oerhört viktigt att de som har behov också får glasögon.

Sjukvården måste ta ansvar för sin del i att upptäcka barn som far illa. All personal ska ges grundläggande utbildning om barn som far illa och om det ansvar sjukvården har att anmäla till socialtjänsten. Det ska finnas särskilda barnskyddsteam för att upptäcka barn som far illa. Samarbetet mellan skola, BVC och socialtjänsten är viktig och måste stärkas. Tidiga insatser när ett barn far illa är oerhört viktigt.

1.9. En värdig äldrevård

Den psykiska ohälsan ökar bland äldre. När arbetslivet är avslutat försvinner många av de sociala kontakter man haft, och känslan att känna sig behövd kan försvagas. Enligt statistik tar en äldre person livet av sig varje dag, siffran i övriga åldrar är ungefär en i veckan. Äldre med psykisk ohälsa ska inte behandlas annorlunda än yngre. Det finns uppgifter som tyder på att det är vanligare att sätta in psykofarmaka till en äldre än att vederbörande erbjuds samtal hos en psykolog eller motsvarande. Samtidigt visar evidens att kombinationen av mediciner och samtalsterapi många gånger gör bäst nytta. Kristdemokraterna vill att läkare ska kunna skriva ut social aktivitet på recept, likt man idag skriver ut fysisk aktivitet, i syfte att motverka ensamhet och dess hälsokonsekvenser.

1.10. Geriatrisk vårdcentral

Vi vill organisera vården av äldre på ett sätt som bättre passar målgruppen, genom att erbjuda geriatrisk vårdcentral (GVC) vid samtliga hälsocentraler samt att det ingår i hälsovalet. Syftet med GVC är i första hand att förbättra vårdkvaliteten och samverka i vårdkedjan kring de äldre. Där bör läkare med specialistkompetens i geriatrik och ålderdomens sjukdomar finnas, liksom äldresjuksköterskor som fungerar som samordnare kring patientens samtliga behov av vård och omsorg.

Vården ska kunna nås genom ett särskilt telefonnummer där en sjuksköterska med äldrekompetens svarar. Vi vill även att det avsätts extra lång tid för äldres läkarbesök, så att man i lugn och ro hinner gå igenom alla sina frågor, kroniska sjukdomar samt sin läkemedelslista för att minska risken för felmedicinering. Farmaceuter ska om möjligt finnas med vid läkemedelssamtal, men läkare måste ha ett helhetsgrepp över medicineringen och ständiga läkemedelskontroller måste genomföras. Alltför ofta ges äldre patienter nya läkemedel utan koll på vad patienten redan tar för mediciner. Genom förebyggande vård och uppföljning av hälsotillstånd, läkemedelslistor och kontroller av patientens kroniska sjukdomar, säkerställer vi en värdig äldrevård i Västerbotten.

KD vill även införa team av läkare och sjuksköterskor som tillsammans med kommunerna förstärker hemsjukvården i syfte att minska antalet återinläggningar på sjukhus av multisjuka äldre. Kuratorer inom äldreomsorgen behövs, då samtalsstöd via geriatriken inte alltid räcker till eller ens erbjuds. Slutligen vill vi att den palliativa vården byggs ut, för en värdig vård i livets slutskede.

1.11. Jämställd vård och ASTA

Kvinnosjukdomar och åkommor som främst drabbar kvinnor är underbeforskade, underdiagnostiserade och underbehandlade, vilket är ett stort jämställdhetsproblem. Kristdemokraterna vill se forskningssatsningar kring kvinnors hälsa, bland annat rörande endometrios och lipödem. Vi vill även se förebyggande arbete för att undvika förlossningsskador samt en vårdplatsgaranti inom förlossningsvården. Den andra föräldern ska erbjudas att övernatta tillsammans med mamman efter förlossningen. För de som har stort avstånd till förlossningsklinik ska plats erbjudas på patienthotell i väntan på förlossning.

ASTA-mottagningen, som arbetat med personer som har utsatts för sexualiserat våld och våld i relationer, har fått nationell uppmärksamhet för sina viktiga insatser. Omorganisationen som genomfördes år 2020, där ASTA upplöstes in i annan verksamhet, har väckt stor besvikelse bland både patienter och personal. Nu riskerar utsatta kvinnor möta sin förövare i samma väntrum. Kristdemokraterna vill fördela mer medel till dessa verksamheter i länet, för att säkerställa en lika god vård som den innan omorganisationen. Detta innebär en viktig satsning och ett krafttag mot mäns våld mot kvinnor.

1.12. Stärk tillgängligheten inom tandvården

Vi ser kopplingar mellan dålig tandhälsa och dålig allmänhälsa. Ingen ska behöva avstå från att gå till tandläkaren på grund av svag ekonomi. Idag får du själv stå för tandvårdskostnader upp till 3 000 kr. Tandvårdsförsäkringen täcker 50 % av kostnaderna mellan 3 000 kr och 15 000 kr och 85 % av de kostnader som överstiger 15 000 kr. På grund av pandemin och den vårdskuld som vuxit fram inom tandvården, samt bristen på tandläkare, tvingas vi temporärt höja avgifterna. Men Kristdemokraternas mål är att tandvården på sikt ska ingå i hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd.

Personalbristen inom tandvården är ett stort problem. En mobil tandvårdsbuss, med mentorer till nya tandläkare, ökar tillgängligheten och underlättar för Region Västerbotten att klara sitt tandvårdsuppdrag i glesbygd. En översyn bör göras över barn och ungas tandhälsa. Regionen bör även verka för en större mångfald av vårdgivare inom specialisttandvården.

1.13. Hälsofrämjande fokus

Hälsofrämjande och förebyggande vård ska vara en prioriterad och naturlig del i alla vårdmöten, för att förebygga onödiga inläggningar i slutenvård. Hälsoundersökningarna (VHU) för 40-, 50- och 60-åringar måste göras i större utsträckning för att i tidigt skede upptäcka ohälsa. Vid flera hälsocentraler är andelen som får möjlighet till underökning väldigt lågt. Detta måste fungera betydligt bättre än det gör i nuläget.

1.14. Underlätta resor till vården

Landstingets resepolicy uppmuntrar patienter att så långt som möjligt åka kollektivt. Detta behöver dock göras med lika stort patientfokus som vårdfokus. En del patienter utsätts för svåra påfrestningar i samband med resor till och från sjukvården med långa resor, påfrestande byten av färdmedel och långa väntetider före och efter vårdbesöket. Så långt det är möjligt bör därför vårdbesök samordnas, så att patienten kan göra fler än ett besök vid samma tillfälle. Patientresor ska kunna innehålla stopp vid apotek för att underlätta för patienten.

1.15. Ta vara på patientnämndens inblick

Patientnämndens uppdrag är att främja kontakter mellan patienten och vården. Nämnden ska även säkerställa att ansvariga för vården får kännedom om iakttagelser och avvikelser som har betydelse för patienternas trygghet och säkerhet. I dagsläget är nästan hälften av alla ärenden i patientnämnden kopplade till information och kommunikation – där måste regionen bli bättre i alla patientmöten. Ett viktigt steg vore att införa löpande redovisning av patientnämndens ärenden i hälso- och sjukvårdsnämnden. Kristdemokraterna vill att patientnämndens kunskap om vården implementeras bättre, där patientnämnden ges ett starkare mandat.

1.16. Digitalisering och innovation

Ett nytt arbetssätt måste till. En god och nära vård säkerställs med hjälp av digitalisering. Men det räcker inte att digitalisera om det inte följs av nya arbetssätt, likt andra branscher har effektiviserat sitt arbete under senare tid. E-hälsan ska utvecklas för ökad tillgänglighet i hela länet, med en digital vårdplattform inklusive tidsbokning till alla hälsocentraler via 1177.se. Detta kommer stärka kontaktmöjligheterna för medborgarna och minska tidskrävande och kostsamma sjukresor. Att ta med sig lärdomar från pandemin och fortsätta utveckla digitala mottagningsbesök skulle underlätta för vuxna och barn som då inte tvingas ta ledigt från arbete och skola, samt underlätta för personalen att mer effektivt hinna ta emot fler patienter. Vi vill även att kroniskt sjuka patienter som själva ofta är väldigt kunniga kring sina sjukdomar får en mer personcentrerad vård via e-hälsotjänster.

Region Västerbotten ska öppna upp för att tillsammans med entreprenörer och investerare utveckla välfärden i form av innovationsupphandlingar. Regionens verksamheter är redan sammanlänkade med företag och universitet vad gäller forskning. Vi vill se stärkt samverkan för att utveckla regionens framtida vård. Vi vill utöka forskningen, då den är en avgörande del för att stärka den goda och nära vården, men ser också att spjutspetsmedel till forskning bör bekostas både av region och universitet.

1.17. Statligt huvudansvar och vårdplatsgaranti

Även om svensk vård på många sätt håller hög nivå, finns alldeles för stora skillnader i både väntetider och behandlingsmetoder beroende på vilket postnummer man bor i, särskilt inom cancervården. KD verkar därför för ett statligt ansvar över vårdens organisation, där kompetens och operationer kan koncentreras till särskilda sjukhus. Dessutom kan dyr medicinsk utrustning som sällan används köpas in till ett färre antal enheter. Politikens inflytande ska minskas genom att inrätta professionella styrelser. Vi vill även införa en vårdplatsgaranti som ger varje patient rätt till en vårdplats på rätt klinik med rätt kompetens inom 24 timmar.

1.18. Återinförd kömiljard

Vårdköerna växer och läget var allvarligt inom många verksamheter redan innan pandemin. Region Västerbotten måste komma till rätta med köerna, både för att minska personligt lidande och för att stärka ekonomin. Det är helt oacceptabelt att så många får vänta längre än 90 dagar på vård. En uppgraderad kömiljard kommer bidra till att kapa köerna, som ett incitament till regionerna att arbeta med tillgänglighetsfrågan. Detta blir särskilt viktigt när pandemin är över och uppskjutna operationer står i kö att utföras.

2. PERSONALEN ÄR VÅR VIKTIGASTE RESURS

Personalen är vårdens viktigaste resurs. För att kunna ge god vård behövs personal med kompetens och erfarenhet. Men för många är arbetssituationen pressad. Tidsbrist och administrativa uppgifter tvingar dem alltför ofta att kompromissa med de egna värderingarna, ambitionerna och visionerna om hur arbetet ska utföras. Många har valt att gå till andra arbetsgivare och idag råder brist på många yrkeskategorier. Vi satsar därför bland annat på specialistutbildningar med bibehållen lön, samt trohetsbonusar.

Under alldeles för lång tid har Region Västerbotten försummat många av sina ca 10.000 anställda. Kostnaderna för hyrpersonal ökar i takt med att regionen får allt svårare att behålla och rekrytera personal. Regionen behöver bli mer attraktiv som arbetsgivare. Medarbetare ska få lön efter ansvar och kompetens. Lång erfarenhet ska löna sig, där regionen tar tillvara på personalens kunskaper och erfarenheter för att på bästa sätt både utveckla vården och därigenom öka tillgängligheten. Personalen ska också i betydligt större utsträckning få utforma sin egen arbetssituation och rimliga arbetsvillkor, så att regionen åter kan bemanna upp stängda vårdplatser.

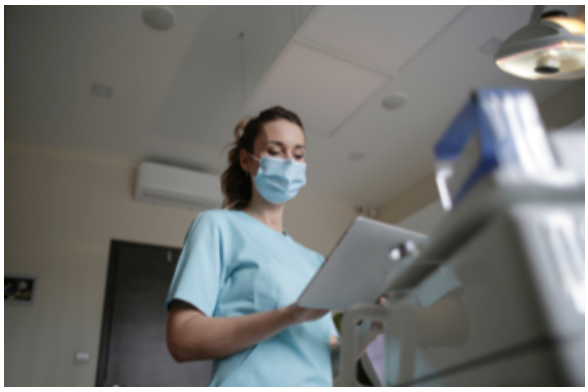

FÖR ATT FÖRBÄTTRA PERSONALENS ARBETSMILJÖ, VILL KD BLAND ANNAT:

- Säkerställa lön efter ansvar, erfarenhet och yrkesskicklighet
- Införa en trohetsbonus och andra personalsatsningar
- Satsa på specialistutbildningar och karriärtjänster
- Uppvärdera regionens anställda – minska behovet av hyrpersonal
- Stärka ledarskapet

2.1. Region Västerbotten som attraktiv arbetsgivare

Region Västerbotten behöver bli en mer attraktiv arbetsgivare och erbjuda en bättre arbetsmiljö. Idag läggs stora kostnader på hyrbemanning istället för att stärka villkoren för regionens egen personal. Hyrpersonal kan givetvis behövas temporärt, men målet bör vara att regionens behov av hyrpersonal inte överstiger två procent av de egna personalkostnaderna. Regionens medarbetare ska få lön efter ansvar, erfarenhet och yrkesskicklighet. Vi vill även införa karriärtjänster för klinisk forskning för att stimulera vårdpersonalens kompetens-utveckling. Personalen ska i större utsträckning få utforma sin egen arbetssituation och scheman ska innehålla tid för återhämtning efter nattskift och krävande arbetspass.

2.2. Specialistutbildningar

För att västerbottningarna ska få god vård krävs personal med kompetens och erfarenhet, men många har valt att gå till andra arbetsgivare. Det råder brist inom en rad vårdprofessioner bland annat sjuksköterskor, barnmorskor, röntgensköterskor, fysioterapeuter och biomedicinska analytiker. Vi vill därför se fler platser för betald specialistutbildning, där ex. sjuksköterskor och barnmorskor ges samma ekonomiska förutsättningar att utbilda sig som läkare har under sin specialistutbildning, med bibehållen lön. Därtill gör vi satsning på AT-ST, sant utbildningssatsning inom tandvården. Slutligen vill vi se en uppdragsutbildning för att säkerställa fler sjuksköterskor till Lycksele och Skellefteå, som helst har anknytning till dessa orter istället för idag när det råder riksintag.

2.3. Trohetsbonus

Vi vill införa en trohetsbonus till svårrekryterad personal, i form av en högre lön som ska kunna utbetalas till personal som är trogen arbetsplatsen under lång tid. Syftet är att göra primärvården mer attraktiv för personalen att arbeta hos samt öka tillgången på ordinarie personal, vilket både stärker patientsäkerheten och minskar behovet av kostsam hyrpersonal.

2.4. Stärkt och förtydligat ledarskap

Ett gott och nära ledarskap inom vårdens alla nivåer är avgörande för att Region Västerbotten ska kunna hantera framtidens utmaningar. Därför behöver befogenheter och mandat flyttas nedåt i organisationerna, samtidigt som avdelningschefer ges de verktyg de behöver i sin roll.

Befintliga ledarskapsprogram ska breddas och omfatta fler. Lasaretten i Lycksele och Skellefteå måste stärkas med varsin platschef. Därtill vill KD se ett tjänstemannaansvar. Små enheter ökar effektiviteten genom ett nära ledarskap, eftersom personalen aktivt efterfrågor mer möjlighet att påverka sina arbetsdagar. Region Västerbotten måste därför öppna upp för lokal styrning och ledning genom intraprenader samt vård till privata försäkrings-patienter vid Lycksele lasarett, vilket skulle öka och trygga patientunderlaget.

Ansvarsförhållandet mellan regionstyrelsen och övriga nämnder är stundtals otydligt. Inte minst omställningsplanen bidrar till det. Hälso- och sjukvårdsnämnden har enligt revisionen svårt att styra över sitt ansvarsområde. Det är i sjukhusvården som budgetar år efter år överskrids. Kristdemokraterna anser därför att hälso- och sjukvårdsnämndens mandat måste stärkas och att nämnden i större utsträckning tar sitt ansvar att påverka vårdverksamheterna, samt stärka sin budgetuppföljning.

3. UTVECKLING FRÅN FJÄLL TILL KUST

Kristdemokraterna vill att människor ska kunna bo och leva i hela länet. Västerbotten ska vara ett attraktivt, trivsamt och tryggt län för såväl medborgare som besökare. Region Västerbotten ansvarar därför, utöver hälso- och sjukvård, även över kultur, bildning, kollektivtrafik och regional utveckling. Detta måste utvecklas vidare då den regionala utvecklingen är avgörande även för att vården ska kunna finansieras. Natur och miljö ska förvaltas ansvarsfullt så att nästkommande generationer får ta över ett hållbart samhälle.

Länets konkurrenskraft kräver goda kommunikationer, såväl fordonsdriven som digital. I vårt län som är stort till ytan men litet till befolkningen är ett fungerande vägnät avgörande för resor inom och över länsgränsen. Även tåg, flyg och sjöfart är viktigt för Västerbottens invånare, företag, civilsamhälle och andra aktörer.

Folkhögskolorna spelar en viktig roll för Västerbottens fortsatta utveckling. Vi satsar därför på höjda anslag till de rörelsedrivna folkhögskolorna, så att de ersätts utifrån samma nivå Region Västerbotten i dagsläget ersätter skolor i andra delar av landet, där länsbor väljer att studera. Vi anser även att regionen ska avsluta engagemanget i sina egna skolor. Rörelseägda aktörer står redo att ta över regionens skolor men har kapacitet att driva dem mer kostnadseffektivt. Regionens egna folkhögskolor kostar exempelvis mer än tre gånger så mycket per studievecka. Regionen behöver fokusera på kärnuppdraget istället för att driva ineffektiva folkhögskolor.

Civilsamhällets insatser kommer att behövas ännu mer när pandemin så småningom lättar. För att människor ska kunna mötas i exempelvis idrottsföreningar eller sociala sammanhang måste regionen värna dessa eldsjälar och det engagemang de lägger ned i samhällsbygget. Region Västerbotten har ett antal strateger anställda vid regionala utvecklings förvaltningen. Därför anser Kristdemokraterna att det är läge att även utse en civilsamhällsstrateg. En person som har ansvaret att bygga goda relationer mot civilsamhället med alla kontakter.

Såväl landsbygd som städer är viktiga i samhällsbygget för en hållbar utveckling, livsmedelsförsörjning och skapandet av nya arbetstillfällen. Genom landsbygdens produktion av livsmedel, energi och naturmaterial skapas förutsättningar för tillväxt. Det är också viktigt att företag i hela länet ges goda förutsättningar att växa. En region med välmående företag har lägre arbetslöshet, högre tillväxt och bättre förutsättningar att finansiera välfärden. Att skapa förståelse för företagens situation och behov är en angelägen politisk fråga. Västerbotten som region ska premiera och uppmuntra nyföretagande och innovation. Regionen ska också säkerställa ett välfungerande, flexibelt utbildningssystem där människor i olika faser av livet kan utveckla sin kompetens.

FÖR ATT VÄSTERBOTTEN FÖRTJÄNAR BÄTTRE, VILL KD BLAND ANNAT:

- Satsa på folkhögskolorna i länet
- Värna civilsamhället och tillsätta en civilsamhällsstrateg
- Stärka samverkan mellan regionen och kommunerna
- Förbättra vägnätet och infrastrukturen
- Säkerställa kompetensförsörjning i hela länet

3.1. Stärkt infrastruktur

Västerbottens vägnät måste få fullt jämförbar kapacitet med andra delar av landet. Vi behöver höja vägnätsstandarden snarare än att enbart sänka hastigheterna. Risken för viltolyckor i vårt län är oroväckande hög och mer viltstängsel måste sättas upp längs olycksdrabbade vägar och järnvägar.

För att säkerställa persontågstrafik även i inlandet vill vi att tvärbanan mellan Hällnäs och Storuman så snart som möjligt elektrifieras. Flygplatserna har avgörande betydelse för länets framtida utveckling, inte minst inom näringsliv och turism. Utbyggt bredband i hela regionen gör tillgången till digitala verktyg och samhällsservice mer jämlik. Västerbotten ligger bra till vad gäller bredband men det är viktigt att fortsatt vara i framkant. Pandemin har befäst behovet av bredbandsuppkoppling som är stabil och pålitlig, och här är regionens bolag AC-Net intern- och externservice viktiga element. Internetuppkoppling vid tåg och bussresor är en vital del av en fungerande kollektivtrafik.

3.2. Kollektivtrafik

Väl fungerande kollektivtrafik underlättar studie-, arbets och -vårdpendling, men även personalrekrytering och turism. Vi måste utöka det kollektiva, miljövänliga resandet vilket kräver ökad turtäthet, samt smidighet genom ett gemensamt biljettsystem i de fyra nordliga länen. Det ska vara enkelt att kombinera cykel, bil och kollektivtrafik. För att minska kollektivtrafikens kostnader samtidigt som man ökar tillgängligheten på landsbygden vill vi se mer anropsstyrd trafik, där mindre fordon anländer om man har anmält att man ämnar åka kollektivt vid en enskild tur. Därtill vill vi införa flexibla busstopp kvälls- och nattetid för en tryggare kollektivtrafik.

3.3. Landsbygd och lantbruk

För små kommuner är det många gånger svårt att erbjuda all service man är skyldig till enligt lag. Det är därför viktigt med en ökad samverkan mellan kommunerna och med regionen. Många utmaningar i Västerbotten är kopplade till demografi och urbanisering. Framgångsrika företag på landsbygden skapas arbetstillfällen, vilka i sin tur innebär bättre förutsättningar för bostadsbyggande och service. Regionen behöver värna och underlätta kompetensförsörjning.

Regionala livsmedelsproducenter skapar arbetstillfällen, bidrar till en hållbar mat- och transportkedja samt höjer vår lokala livsmedelsberedskap. KD värnar såväl stora som små

aktörer, vilka sammantaget minskar sårbarheten ifall ett företag går i konkurs eller ett lantbruk lägger ned. Regionens sjukhus bör fokusera på att upphandla mer lokala livsmedel där dessa föredras framför ekologiska alternativ. Man bör även möjliggöra upphandlingar från fler och även mindre producenter. Regionernas engagemang i naturbruksgymnasierna är viktiga för att det ska finnas utbildad arbetskraft till nytta för landsbygdens utveckling.

3.4. Arbetsmarknad och kompetensförsörjning i hela länet

Som en följd av pandemin har alltför många hamnat utanför arbetsmarknaden och situationen har försvårats för de som redan stod utan självförsörjning. Därför bör nya och framåtsyftande YH-utbildningar tillskapas liksom satsningar på forskning och utveckling samt innovationssiter. Samverkan med universitetet, forskningsinstitut och innovationsföretag bör intensifieras. En viktig del i kompetensförsörjningen är att universitetets- och högskoleutbildning sprids geografiskt till olika lärosäten runtom i länet.

Kristdemokraterna vill se en översyn av vilka regionala utbildningar som ges med tanke på kommande behov av kompetensförsörjning i regionen. Insatser ska göras, i samverkan med kommunerna, för att studenter ska uppmuntras välja gymnasieutbildningar som ger god chans till arbete i framtiden. Vi ser stora bekymmer med att rekrytera kvalificerad personal till länets mindre kommuner. Ett sätt att motverka detta är att skriva av studielån, i syfte att locka arbetskraft till landsbygdskommuner.

Region Västerbotten är hel- och delägare i ett antal bolag. Kristdemokraterna anser att vi på ett tydligare sätt måste utöva både tillsyn och delaktighet i våra ägda aktiebolag. Vi ser helst att regionen har en koncern för bolagen likt kommunerna Skellefteå och Umeå. Vi har respekt för bolagens olika strukturer och olikheter, inte minst ägarstrukturer inom kulturbolagen.

3.5. Satsning på länets folkhögskolor

Folkhögskolorna har en viktig roll i samhällsbygget, både för individen och för länet i stort. Kristdemokraterna gör därför en satsning på höjda anslag till de rörelsedrivna folkhögskolorna. I vår budget ersätts rörelsedrivna skolor utifrån den nivå Region Västerbotten ersätter skolor i andra delar av landet där länsbor väljer att studera. Rörelseägda aktörer står dessutom redo att ta över regionens skolor och driva dem vidare betydligt mer kostnadseffektivt, utan regionens dyra administration. Vi anser därför att regionen ska avsluta engagemanget i sina egna skolor.

Idag råder stor obalans mellan de medel som Region Västerbotten betalar ut till de offentligt drivna folkhögskolorna jämfört de rörelsedrivna. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har kommit överens med staten att regionerna ska medfinansiera 25 % på utgående statsbidrag. Detta står Region Västerbotten långt ifrån att leva upp till när det gäller de rörelsedrivna skolorna. Idag är Västerbotten näst sämst i landet och inte sedan 1998 har bidragen räknats upp. Den så kallade mobilitetsersättningen, som regionen betalar ut ifall en västerbottning studerar på annat håll i Sverige, ligger på 400 kr per deltagarvecka. Men för en västerbottning som studerar på en rörelsedriven skola i länet betalar regionen bara hälften, just över 200 kronor. KD vill därför dubblera nivån för ersättningen till 400 kronor, så att den motsvarar rekommendationerna från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Det råder brist på arbetskraft inom många områden och här kan Västerbottens folkhögskolor bidra, i samverkan med arbetsförmedling och företag. När pandemin lättar kommer det att finnas stora utbildnings- och fortbildningsbehov. För Kristdemokraterna är det viktigt att västerbottningarna erbjuds en god utbildning med chans till arbete efteråt, men kvalitet väger tyngre än driftsform.

3.6. Utvecklad turism och besöksnäring

Att verka för en växande besöksnäring är angeläget för den samlade regionala utvecklingen. Västerbotten bjuder på fantastiska natur- och kulturupplevelser som måste förädlas och vidareutvecklas för en ökad attraktivitet hos turisterna. Fisketurism har hög potential och kan utvecklas genom att det tillskapas vandringsleder för fisk från kust till fjäll. Turism-, restaurang- och besöksnäringarna är hårt drabbade av pandemin och kräver särskild uppmärksamhet. Regionen bör därför vara med och stödja dessa näringar, i högre utsträckning än idag.

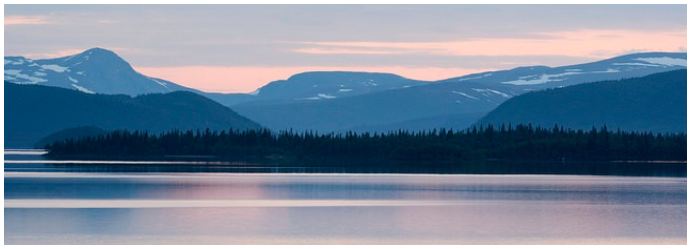

3.7. Naturresurser och äganderätt

Vi vill att möjligheten till lokal/kommunal och regional återbäring från producerad vatten och vindkraft ses över. Återbäring kan ske genom satsningar inom kompetensförsörjning, infrastruktur och riskkapital för investeringar.

Kristdemokraterna värnar det privata ägandet av bland annat skog, där skogsägarnas rättigheter inte ska begränsas och där ägande inte ska försvåras. Skogens betydelse är, likt jordbruket, enorm och dessa måste vårdas som inslag i levande bygder. Det måste även bli enklare att bygga bostäder och fritidshus i strandnära lägen i Västerbotten och särskilt i glest befolkade områden.

3.8. Kultur för alla länsbor

Ett rikt utbud av kultur, fritidsaktiviteter och friluftsliv bidrar till ett samhälle där det är gott att leva. All kultur ska sträva efter att vara tillgänglig för alla och tillgängligheten till verksamheten får aldrig utgöra ett hinder för att kunna besöka eller delta i olika verksamheter. Den politiska nivån beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar medan kulturens innehåll och bedömningen av detsamma överlåts till kulturlivets aktörer. Kultur ska samverka med folkhälsa, utbildning, bildning och näringslivsfrågor. Kristdemokraterna vill att Skogsmuseet i Lycksele ska tilldelas status som nationellt skogsmuseum.

Ansvaret över biblioteken ligger primärt på kommunerna, men regionen har också ett stort ansvar för samordning och utveckling av denna sektor, genom regionala biblioteksplaner. Regionen ska aktivt verka för läsfrämjande insatser, samt utveckla samarbete med biblioteken så att mödra- och barnvården lyfter fram vikten av att föräldrar läser för de yngre barnen.

3.9. Integration och samhällsgemenskap

Känslan av delaktighet, tillit och ansvarstagande är en god grund för en fungerande integration och samhällsgemenskap. Region Västerbotten har genom sina folkhögskolor inrättat ett snabbspår för att underlätta språkträning och att få sina examina godkända av svenska myndigheter. Integration ska underlättas genom att ge nyanlända med instegsjobb möjlighet att läsa både på Komvux och SFI för förbättrade kunskaper i svenska.

Kristdemokraterna vill införa ett kompetensråd, där företrädare från bland annat regionen, länsstyrelsen och handelskammaren regelbundet träffas med syftet att få fram arbetstillfällen för nya svenskar. Detta har visat sig ge gott resultat i andra regioner. Det finns potential att utbilda nyanlända till yrken inom hälso- och sjukvård.

3.10. Det viktiga civilsamhället

Civilsamhälle, studieförbund, kyrkor, idrottsföreningar och andra idéburna rörelser ska vara naturliga samverkanspartner och ses som en resurs i folkhälsoarbetet och samhällsbyggandet. Att stärka samverkan kring det växande problemet med ofrivillig ensamhet, ett tillstånd som tenderar att generera allt fler vårdtillfällen, kan vara ett fokusområde.

KD vill etablera en civilsamhällesstrateg med ansvar att bevaka, stödja samt upprätthålla kontakter med länets civilsamhällesaktörer. Detta behöver inte innebära heltidstjänst men en tydligt avdelad arbetsuppgift. Stödet till civilsamhället ska utformas så att det inte inskränker organisationernas självbestämmande förutsatt att organisationerna står upp för demokrati och mänskliga rättigheter. Inga stöd ska betalas ut till föreningar eller studieförbund som har extremistiska kopplingar, predikar ickedemokratiska värderingar, eller ägnar sig åt bidragsfusk.

Folkhälsobidraget är viktigt, inte minst för de olika patientföreningarna och deras möjlighet att söka projektmedel. Men vi är väldigt kritiska till att medel har gått till organisationer som inte uppfyller kraven. Civilsamhället måste ge återkoppling kring deras arbete och hur de använt medlen, till bidragsgivarna.

Regionen bör stödja den ideella sektorns möjlighet till socialt företagande och då särskilt som utförare av välfärdstjänster. Regionen bör även stödja Samordningsförbundens samverkan mellan kommun, region, arbetsförmedling och försäkringskassa för att människor ska kunna gå från arbetslöshet till studier eller arbete.

3.11. Ett Västerbotten även för kommande generationer

Regionen har en särskild nyckelroll i arbetet att bygga ett samhälle där skadlig miljöpåverkan minimeras, energin är förnyelsebar, trafiksystemen hållbara, bostadsmiljöer sunda och naturresurser tas tillvara i ett kretslopp. Vid sidan av klimatfrågan är övergödning, utsläpp av gifter och hormonstörande ämnen, inte minst i barns närmiljö, utmaningar som måste hanteras. Kristdemokraterna verkar därför för ett utfasande av hormonstörande ämnen. Region Västerbotten ska använda reningsprocesser med avancerad reningsmetod för att reducera läkemedelsrester och andra svårrenade produkter.

I våra städer är bristen på tysta miljöer ett problem att förhålla sig till. Regionen bör underlätta för nya företag som arbetar med modern teknik. Genom att uppmuntra till innovationer och stötta nya unga företag kommer vi att kunna bidra till att möta de utmaningar som finns samtidigt som vi gynnar näringslivet.

4. EN EKONOMI I BALANS

Kristdemokraterna är oroade över den ekonomiska situation som Region Västerbotten befunnit sig i sedan många år, med stora underskott i verksamheterna. Redan innan pandemin hade sjukvården ca en kvarts miljon i strukturerat underskott årligen. De rödgrönas metod att gång på gång skjuta till nya skattemedel utan reformer är inte hållbar. Trots upprepade skattehöjningar under 2000-talet får de inte bukt med problemen genom att blint tillskjuta resurser genom höjd skatt. Fjolåret bjöd på starka resultat, men enbart som en följd av stora tillskott i form av statsbidrag kopplade till pandemin. Den beslutade omställningsplanen har låg uppfyllelse och är därför en svag grund att bygga en budget på. KD väljer därför att frångå omställningsplanen och istället lägga ett uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden att senast den 1 december 2021 återkomma med hur man anses klara budget 2022 samt hur man planerar komma ner i ram för att minimera den strukturella kostnaden. Det strukturella underskottet på i storleksordning 220-280 mkr måste minskas.

Kristdemokraterna ser möjliga besparingar kopplade till upphandlingar och avtal. Region Västerbotten måste bli bättre på att följa upp ingångna avtal samt på att ta fram nya attraktiva avtal. Detta ligger inom både regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens område. De besparingar som är nödvändiga måste genomföras, istället för att likt de rödgröna bygga budgetar på luftslott. Det krävs en förbättrad budgetdisciplin, baserat på ett långsiktigt ekonomiskt arbete på alla nivåer i verksamheterna. För att möjliggöra detta krävs en tydligare politisk styrning med bland annat en förstärkt uppsiktsplikt från styrelsen gentemot nämnderna.

Pandemin har negativt påverkat alla delar av samhället och regionens verksamheter är inget undantag. SKR menar i sin prognos (oktober 2020) att de närmaste åren kommer skatteunderlagsutvecklingen att vara lägre och arbetslösheten högre. Lågkonjunkturen förväntas pågå hela planperioden fram till år 2023. Ett ihållande lågt resursutnyttjande i den svenska ekonomin antas därmed följa. Kostnadsutvecklingen inom regionsektorn måste därför bromsas för att få en ekonomi i balans. Behovet av effektiviseringar är nödvändiga. Effekterna har även negativ inverkan på de kommande åren vilket naturligtvis påverkar prioriteringar och lösningar i den budget Kristdemokraterna redovisar för år 2022, samt den regionplan vi presenterar för åren 2021-2023.

En utmaning för regionens ekonomi är att med en åldrande befolkning är det fler som ska försörjas. Därför behöver vi föra en diskussion om hur vi på lång sikt ska klara välfärdsuppdraget. Fokus ska då inte minst riktas mot hur regionens verksamhet kan utvecklas och bli mer effektiv. En allt för omfattande administration är tidsödande och påverkar såväl arbetsmiljön som produktiviteten negativt och skapar stor frustration. Kristdemokraterna anser att onödig dokumentation måste minskas samt att bättre IT-stöd måste till, då nuvarande system ofta är uråldriga. Digitala beslutsstöd ska användas vilket skapar möjligheter att gå mot mer av standardiserade vårdprocesser som ger bättre resultat och kvalitet. Detta frigör tid för patientarbetet.

Krafttag måste till för att säkerställa att kommande generationer kan lita på hälsa, vård och utveckling i Västerbotten. Vi vill bland annat att verksamheter som överskrider budget får återrapportera detta i hälso- och sjukvårdsnämnden för att från politiskt håll kunna stödja dem i omställningsarbetet. Vi vill även möjliggöra för fler små och medelstora företag att lämna anbud vid upphandlingarna. Dessutom behövs en minskad administration, samt ökad översyn av lokaler. Idag får västerbottningarna betala betydligt mer för vård än rikssnittet, även efter justeringar kopplat till bland annat befolkning, socioekonomi och yta. Det krävs framgent en god ekonomisk hushållning. Kommunallagen säger tydligt att varje generation ska bära sina egna kostnader så dessa inte förs över till barn och barnbarn.

FÖR ATT NÅ EN EKONOMI I BALANS VILL KD BLAND ANNAT:

- Stärka effektiviteten med ökad digitalisering och minskad administration
- Minska beroendet av hyrpersonal
- Prioritera kärnverksamheterna
- Få återrapporterat från verksamheter som överskrider budget
- Ge hälso- och sjukvårdnämnden särskilda uppdrag runt budgetuppfyllelse
- Effektivisera upphandlingar
- Minska lokalkostnader och avyttra regionens folkhögskolor
- Höja tandvårdstaxan

4.1. Ramförändringar 2022

Kristdemokraterna ser en rad satsningar och prioriteringar som nödvändiga framöver, för att säkerställa god och nära vård och ett Västerbotten som utvecklas utan att budgetar fortsätter överskridas. Här nedan följer vår politik för de kommande åren, i siffror.

RAMFÖRÄNDRINGAR 2022 (i mkr)

Regionstyrelsen (RS)	(i mkr)
Satsningar	
Fler distriktsläkare (primärvård)	-5
Fast läkarkontakt	-5
GVC och sjuksköterskor med äldrekompetens	-5
Kontaktsjuksköterskor	-1
Post-corona i primärvården	-5
Social aktivitet på recept (SAR)	-1
Ökad lönepott	-11
Nya verktyg för faktabaserad styrning och Power BI samt Digital ingång	-6,8
Hälsoundersökningar (VHU) i fler åldrar	-2
Familjecentraler	-1
Kultordoulor i förlossningsvården	-0,6
Personalkostnad Södra Lappland	-17
Satsning på USK	-2
Kosthantering Lycksele	-1,8
Ökade hygienkrav lokalvården	-2
Ungdomsmottagningen (kvinnosjukvård)	-4
Samhällsrum	-0,5
Tandvårdsstöd upp till 23	-4
Avfallsstrategi	0
Arbetet med klimat och miljöpolicy	0
Personalfond	0
Tandvårdsstöd underskott (N,S F patienter) regionen	-7
Smittskydd förstärkt 100% sjuksköterska	-0,6
	-82,3
Kostnadsreduceringar och intäktsökningar	
Anpassning för beslutad tilläggsbudget 2022–2025	39
Överlåtande av regionens folkhögskolor	10
Minskade lokalkostnader och ayttring av folkhögskolorna	2
	51

RAMFÖRÄNDRINGAR 2022, forts. (i mkr)

Hälso- och sjukvårdsnämden (HSN)

Satsningar	
Uppskjuten vård/kömiljarden etc	-30
BUP och elevhälsogaranti	-5
Barnskyddsteam	-2
Kostnadsfria glasögon barn upp till 8 år	-1
Föräldrautbildning	-1
Intensifierat arbete mot självskadebeteende	-1
Lönebeslut Covid-19	-18
ASTA, kvinnosjukvård, forskning kvinnosjukdomar, kvinnojourer	-4
Folktandvård i landsbygd	-3
Mobil tandvårdsbuss	-3
Utbildningssatsning inom tandvård (fler ST-block)	-10
Satsning AT-ST	-10
Ambulanstillgång i hela länet	-10
Cancervården tarmscreening	-1
Covid-mottagning	-5
Stärkt palliativ vård	-1
Specialistutbildning med bibehållen lön (sköterskor – barnmorskor)	-5
Befintliga ledarskapsprogram ska omfatta fler	-1
Laboratoriemedicin	-2,3
Barn och ungdomscentrum	-1
HSN, erbjudande om heltid all verksamhet	0
	-114,3

Kostnadsreduceringar och intäktsökningar	
Effektivare arbetssätt i vården	60
Centrala anslag inom RS inklusive övriga anslag	9
Patienstavgift 300 kr	18
Höjning av tandvårdstaxa	13
Införande av avgift för uteblivet besök i hela verksamheten	2,5
	102,5

RAMFÖRÄNDRINGAR 2022, forts. (i mkr)	
Regionala utvecklingsnämnden (RUN)	
Satsningar	
Ersättning till rörelsedrivna folkhögskolor	-7
Civilsamhällesstrateg	-0,5
Kompetensråd för integration	-0,5
	-7,5
Kostnadsreduceringar och intäktsökningar	
Halvering av konstnärlig utsmyckning	1
Generellt minskad ram	1
	2

Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämden	RS	HSN	TOTALT
Satsningar			
Lön efter ansvar, erfarenhet, yrkesskicklighet	-3	-10	-13
Personalsatsningar	-10	-30	-40
Trohetsbonus	-2	-3	-5
Karriärtjänster	-3	-4	-7
Vårdserviceteam	-3	-3	-6
Psykiatrin och ensamhet efter Covid-19	-2,5	-2,5	-5
Deltagande farmaceuter vid äldres läkemedelssamtal	-0,5	-0,5	-1
	-24	**-53**	**-77**
Kostnadsreduceringar och intäktsökningar			
Hyrpersonal	15	35	50
Effektivare administration	5	15	20
Effektivare upphandlingar/avtalstrohet	10	30	40
Effektivare vård/administration p g a digitalisering	5	15	20
	35	**95**	**130**

Totala satsningar	**-281,1**
Totala kostnadsreduceringar och intäktsökningar	**285,5**
TOTALT	**4,4**

4.2. Satsningar, investeringar och prioriteringar

Kristdemokraterna presenterar en ansvarsfull budget och regionplan. Vi vill att Region Västerbotten ska nå en budget i balans, för att kunna säkerställa en välfärd att lita på även för kommande generationer. För att genomföra detta krävs större besparingar, kopplade till en effektivisering inom administration och upphandling men särskilt inom vårdens arbetssätt där digitalisering spelar en nyckelroll. Bland annat med det senaste årets lärdomar kring hur vård kan utföras på nya sätt.

Till detta kommer en höjning av tandvårdstaxan, som en följd av den vårdskuld som de många uteblivna besöken under pandemin lett till. På sikt vill Kristdemokraterna likväl att tandvården ska ingå i hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd. Vi satsar 7 miljoner kronor år 2022 på en mobil tandvårdsbuss, för en god och nära tandvård i hela länet. Detta behov har uttryckts från verksamheterna då många kliniker i inlandet har stora renoveringsbehov.

Vi kristdemokrater är noga med att finansiera våra satsningar, krona för krona. Civilsamhället är en viktig del i Västerbottens fortsatta utveckling, men ofta förbisett från politiken. Vi tillsätter en civilsamhällesstrateg med ansvar att stödja och upprätthålla kontakter med länets civilsamhällesaktörer. Detta behöver inte innebära någon heltidstjänst, men en tydligt avdelad arbetsuppgift.

Vi överlåter regionens folkhögskolor till rörelsedrivna aktörer som har kompetensen att driva dessa vidare, men betydligt mer kostnadseffektivt utan regionens dyra administration. De besparingar som görs genom att överlåta folkhögskolorna och avyttra dess lokaler, använder vi till att renovering av de slitna men väl behövda lokalerna vid neurorehab. Vi prioriterar en jämställd vård med 4 miljoner kronor, jämfört de rödgrönas 3 miljoner. Vi lägger mer medel till den tidigare ASTA-verksamheten som arbetar med bland annat våld i relationer och sexualiserat våld, samtidigt som vi stärker forskningen kring kvinnosjukdomar.

Vi prioriterar en god och nära vård, med mer medel till primärvården. Fler distriktsläkare ska anställas för att kunna säkerställa en fast läkarkontakt, oavsett var i länet man bor. Under pandemin har det faktum lyfts fram, som kristdemokraterna tidigare påtalat, att det måste finnas distriktsläkare med geriatrisk kompetens, för att stärka läkarmedverkan i kommunernas äldreomsorg. Vi inför även vårdserviceteam, för att bistå och avlasta vårdpersonalen med arbetsuppgifter kopplade till administration och service. Förebyggande hälsa upprioriteras och vi skjuter till mer medel för att kunna genomföra fler hälsoundersökningar och utöka cancerscreeningen. Du ska kunna lita på att ambulansen finns tillgänglig inom rimligt avstånd i hela länet. Den omorganisation som genomförts har lett till stora brister i patientsäkerheten, varför vi ökar anslagen till ambulanssjukvården.

För att tackla pandemin och dess effekter lägger vi fram en regional variant på den nationella kömiljarden för att stimulera hanteringen av uppskjuten vård. Dessutom lägger vi drygt 8 miljoner kronor på en Covid-mottagning och förstärkt smittskydd för sjuksköterskor. Vi prioriterar även psykiatrin och särskilt att motverka de hälsoeffekter ensamheten under pandemin kan ha orsakat. Bland annat genom att läkare ska ges möjlighet att ordinera social aktivitet på recept, särskilt för våra äldre. Varje hälsocentral ska erbjuda geriatrisk vårdcentral för äldre, och farmaceuter ska delta vid äldres läkemedelssamtal för ett helhetsgrepp över medicineringen.

God psykisk hälsa är ett prioriterat område inom alla åldrar, men särskilt bland våra barn och unga. Köerna till barn- och ungdomspsykiatrin har vuxit sig rekordlånga i Västerbotten och här tar vi krafttag för att förändra situationen med en införd elevhälsogaranti, barnskyddsteam samt stödjande utbildning till föräldrar.

Kristdemokraterna ser även stor möjlighet att minska Region Västerbottens beroende av hyrpersonal. Flera regioner i landet har med gott resultat gjort genomlysningar av personalsituationen och därmed lyckats minska kostnaderna för hyrpersonal, medan Västerbotten dessvärre sedan många år betalar allt mer till denna budgetpost. Här gör vi

större personalsatsningar för att värna den personal vi har i regionen idag; lön efter ansvar och erfarenhet, trohetsbonus, karriärtjänster, mer omfattande ledarskapsprogram samt utbildningsinsatser bland annat för sköterskor som studerar till barnmorska.

Det finns stora investeringsbehov då alltför många lokaler och byggnader håller låg klass och dras med byggnadsrelaterad ohälsa (BRO). Dessa behov har tillåtits växa under det rödgröna styret som har nedprioriterat fastighetsvärd, vilket dessvärre påverkar både kassaflöde och investeringsutrymmet i övrigt och riskerar flytta andra framåtsyftande satsningar på framtiden.

Kristdemokraternas investeringsutrymme är som följer nedan, där vi satsar 50 miljoner kronor på renovering av Neurorehab i Sävar med 20 miljoner kronor år 2022, följt av 10 miljoner kronor åren därefter. Vi omfördelar till denna investering från de rödgrönas föreslagna 50 miljoner kronor till renovering av folkhögskolan i Vindeln, då vi anser att regionen helt ska överlåta sina skolor till rörelsedrivna aktörer.

Investeringar och avskrivningar

	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Investeringsram (Mkr)	1 182	850	917	809	920	895
Avskrivningar (Mkr)	430	450	480	520	545	550

4.3. Ineffektivitet i vården

Kristdemokraterna vill se ny ekonomisk styrmodell där fler av besluten ska fattas av de närmsta cheferna, inkluderat mer självstyre för sjukhusen och fler hälsoval för patienterna. Verksamheterna måste i sin tur ges bättre planeringsförutsättningar, genom att erhålla realistiska budgetar utifrån deras faktiska behov och förutsättningar. Vården ska organiseras runt patientens unika behov med vårdkedjor som håller ihop, i syfte att undvika kostsamma lösningar till en sämre kvalité för patienten.

Siffror visar att vården Region Västerbotten utför är betydligt dyrare än i de flesta övriga regioner, långt över rikssnittet. Västerbotten har en hög justerad skatt samt en hög strukturjusterad kostnad, justerat utifrån befolkningens ålder, socioekonomi, regionens gleshet, yta m.m. Det råder en bristande systemeffektivitet relativt övriga regioner. Ifall Västerbotten exempelvis hade haft samma strukturjusterade kostnader som riket i snitt, hade regionens totala kostnader varit 386 miljoner kronor lägre. Jämfört mot den region som har lägst kostnader hade skillnaden varit hela 628 miljoner kronor. Per invånare är den strukturjusterade kostnaden som varje västerbottning i snitt betalar hela 26 774 kr, jämfört 25 332 kronor i rikssnitt.

4.4. Omställningsplanen

En stor politisk enighet fattade beslut om en ny omställningsplan 2019, i syfte att uppnå en kostnadsreducering på 565 miljoner kronor åren 2020–2022, inkluderandes en budgetreducering på 200 miljoner kronor och en underskottshantering på ca 365 miljoner. Kristdemokraterna var en av ivrarna till denna omställningsplan då tanken var att regionen skulle lyckas minska kostnaderna, komma till bukt med underskotten och säkerställa en budget i balans. Vi kan dessvärre konstatera att utfallet varit oerhört lågt, där

omställningsplanen som bäst har uppfyllts till ca 60%. Även om pandemin haft sin påverkan, var läget allvarligt redan innan och sannolikheten att omställningsplanen nu ska kunna genomföras de kommande åren är mindre än tidigare, som en följd av bland annat många uppskjutna operationer. Även regionens egna revision konstaterar stora brister, där förutsättningarna att HSN skulle kunna genomföra den stora lejonparten av besparingarna aldrig hade undersökts på förhand. Det finns ingen trovärdighet att hänga upp det ekonomiska arbetet på en omställningsplan som inte uppfylls till 100% och därför bör regionen börja om från början.

Det krävs ett tydligare ledarskap, särskild från hälso- och sjukvårdsnämnden, för att genomföra och följa upp en omställningsplan av denna omfattning. När det saknas förutsättningar och vilja hos den politiska majoriteten att genomföra omställningsplanen anser Kristdemokraterna att den inte längre fyller sin funktion och vi väljer att frångå omställningsplanen. Det krävs nu andra åtgärder för att få en ekonomi i balans.

Uppdrag till HSN: Kristdemokraterna lägger därför ett uppdrag till hälso och sjukvårdsnämnden att senast den 1 december 2021 återkomma med:

- hur man anses klara budget 2022
- hur man planerar att komma ner i ram för att minimera den strukturella kostnaden

Det strukturella underskottet på i storleksordning 220–280 mkr måste minskas. Det går inte att fortsätta med strukturella underskott år från år och därmed överföra dagens kostnader till framtida generationer. Det tillåter inte inte heller kommunallagen.

4.5. Resultatbudget och budgetramar

Resultatbudget - Prognos SKR april					
LPIK	**1,9%**	**2,5%**	**1,7%**	**3,3%**	**2,5%**
Resultatbudget	**Budget 2021**	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**	**Plan 2025**
Verksamhetens nettoram	**-9 011**	**-9 261**	**-9 418**	**-9 729**	**-9 972**
- varav budgetreducering/omställlning	*-55*	*0*			
- varav budgetreducering/omställlning	*50*	*0*			
- varav budgetökning för löner och priser (LPIK)	*-137*	*-186*	*-131*	*-259*	*-202*
- varav budgetförändring exkl LPIK	*-42*	*-88*	*6*	*-76*	*-61*
- varav budgetförändring exkl LPIK tilläggsbudget	*-80*	*40*			
- varav budgetförändring exkl LPIK tilläggsbudget covid-19	*-105*				
- varav budgetförändring exkl LPIK tilläggsbudget			*4*		
- varav budgetförändring exkl LPIK läkemedelsbidrag	*-55*				
budgeterad nettokostnadsutveckling	*4,8%*	*2,7%*	*1,7%*	*3,3%*	*2,5%*
Skatteintäkter	6 750	7 127	7 364	7 573	7 835
Generella statsbidrag	2 337	2 335	2 832	2 303	2 323
Riktade bidrag covid-19	105				
Summa skatter och statsbidrag	**9 192**	**9 462**	**9 647**	**9 876**	**10 158**
- utveckling skatter o statsbidrag	*4,6%*	*2,9%*	*2,0%*	*2,4%*	*2,9%*
Verksamhetens resultat	**181**	**201**	**229**	**147**	**186**
Procent av skatter & statsbidrag	*2,0%*	*2,1%*	*2,4%*	*1,5%*	*1,8%*
Finansiella kostnader	-143	-133	-168	-218	-242
Finansiella intäkter	120	120	120	120	120
Summa finansnetto	**-23**	**-13**	**-48**	**-98**	**-122**
Resultat inklusive finansnetto	**158**	**188**	**181**	**49**	**64**
Procent av skatter & statsbidrag	*1,7%*	*2,0%*	*1,9%*	*0,5%*	*0,6%*

VÄSTERBOTTEN

Prognos Resultatbudget 2022-2025

Budgetramar

Nämnd/Styrelse

	Budget 2020	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	*Plan 2023*	*Plan 2024*	*Plan 2025*
Regionfullmäktige			**17**	**18**	***18***	***19***	***19***
Regionstyrelse	**2 909**	**2 611**	**3 426**	**3 509**	***3 568***	***3 686***	***3 778***
Hälso- och sjukvårdsnämnd	**5 328**	**5 536**	**5 147**	**5 311**	***5 402***	***5 580***	***5 719***
Regional utvecklingsnämnd	**337**	**361**	**398**	**409**	***416***	***429***	***440***
Folkhögskolestyrelse	**10**	**10**	**10**	**0**	***0***	***0***	***0***
Patientnämnd	**6**	**5**	**6**	**6**	***6***	***6***	***7***
Revision	**8**	**8**	**8**	**8**	***8***	***9***	***9***
Summa verksamhetens nettokostnad	**8 599**	**8 531**	**9 011**	**9 261**	***9 418***	***9 729***	***9 972***
LPIK exkl läkemedel				2,5%	*1,7%*	*3,3%*	*2,5%*
Skatteintäkter	6 736	6 605	6 750	7 127	*7 364*	*7 573*	*7 835*
Generella statsbidrag	2 048	2317	2 442	2 335	*2 283*	*2 303*	*2 323*
Summa skatter och statsbidrag	**8 784**	**8 922**	**9 192**	**9 462**	***9 647***	***9 876***	***10 158***
- utveckling skatter o statsbidrag	6,0%		4,6%	2,9%	*2,0%*	*2,4%*	*2,9%*
Verksamhetens resultat	**186**	**391**	**181**	**201**	***229***	***147***	***186***
Procent av skatter & statsbidrag	2,1%	4,4%	2,0%	2,1%	2,4%	1,5%	1,8%
Finansiella kostnader	-162	-500	-143	-133	*-168*	*-218*	*-242*
Finansiella intäkter	120	207	120	120	*120*	*120*	*120*
Summa finansnetto	**-42**	**-293**	**-23**	**-13**	***-48***	***-98***	***-122***
Resultat inklusive finansnetto	**144**	**98**	**158**	**188**	***181***	***49***	***64***
Procent av skatter & statsbidrag	1,6%	1,1%	1,7%	2,0%	1,9%	0,5%	0,6%

Nämnd / Styrelse	Budget 2021	Justering av tillfällig budget 2021	Omfördelning	Förändring av läkemedels bidrag	Budget förändringar	Löne- och prisindex	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Fullmäktige	9					0,2	9,0	*9*	*9*	*10*
Beredning - Folkhälsa o demografi Södra Lappland	3					0,1	2,9	*3*	*3*	*3*
Beredning - Folkhälsa o demografi Skellefteå-Norsjö	3					0,1	2,9	*3*	*3*	*3*
Beredning - Folkhälsa o demografi Umeåregionen	3					0,1	2,9	*3*	*3*	*3*
Summa Regionfullmäktige	**17**				**0,0**	**0,4**	**17,6**	**18**	**19**	**19**
Beställare Primärvård	1 386			-14,5	26,1	34,4	1 431,8	*1 456*	*1 504*	*1 542*
Beställare Tandvård	182		-61,8		11,0	4,1	135,7	*138*	*143*	*146*
Digitalisering och medicinsk teknik	430		4,2		6,8	10,6	451,5	*459*	*474*	*486*
Service	453	-4	-0,1		3,8	11,3	464,3	*472*	*488*	*500*
Regiongemensamma stödfunktioner och anslag	-494	18	4,1	15,0	13,6	-12,4	-456,0	*-464*	*-479*	*-491*
Omdisponering av projekt covid-19					-39,4		-39,4	*-40*	*-41*	*-42*
Avskrivningar	450				30,2		480,2	*488*	*504*	*517*
Externa pensionskostnader	1 019				57,2		1 075,9	*1 094*	*1 130*	*1 159*
KD satsningar/reduceringar utöver majoritetens					-35,5		-35,5	*-36*	*-37*	*-38*
Summa Regionstyrelse	**3 426**	**14**	**-54**	**1**	**74**	**48**	**3 508,5**	**3 568**	**3 686**	**3 778**
Primärvård verksamhet och Sjukhusvård	4 576	4			6,1	114,4	4 700,6	*4 781*	*4 938*	*5 062*
Tandvård Verksamhet	0		61,8		15,5	0,0	77,3	*79*	*81*	*83*
Förvaltningsgemensamma stödfunktioner och anslag	571	-18	-4,1	-40,5	23,3	14,3	545,7	*555*	*573*	*588*
KD satsningar/reduceringar utöver majoritetens					-12,1		-12,1	*-12*	*-13*	*-13*
Summa Hälso- och sjukvårdsnämnd	**5 147**	**-14**	**58**	**-41**	**33**	**128,7**	**5 311,4**	**5 402**	**5 580**	**5 719**
Kollektivtrafik	227					5,1	231,7	*236*	*243*	*250*
Regionala anslag och funktioner	171		-4,1			4,3	171,1	*174*	*180*	*184*
KD satsningar/reduceringar utöver majoritetens					6		6,0	*6*	*6*	*6*
Summa Regionala utvecklingsnämnd	**398**		**-4**		**6**	**9,4**	**408,8**	**416**	**429**	**440**
Folkhögskolestyrelse	**10**				**-10**	**0,2**	**0,0**	***0***	***0***	***0***
Patientnämnd	**6**					**0,1**	**6,1**	***6***	***6***	***7***
Revision	**8**					**0,2**	**8,2**	***8***	***9***	***9***
Summa verksamhetens nettokostnad	**9 011**	**0**	**0**	**-40**	**103**	**186**	***9 261***	***9 418***	***9 729***	***9 972***

4.6. Kassaflödesanalys och likviditet

Kassaflödesanalys	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
LÖPANDE VERKSAMHET						
Årets resultat	98	158	183	213	59	56
Justering för ej likvidpåverkande poster	707	1 125	868	879	968	1 013
Medel från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital	***805***	***1283***	***1051***	***1092***	***1027***	***1069***
Förändring kortfristiga fordringar	-88	0	0	0	0	0
Förändring förråd	-23	0	0	0	0	0
Förändring korta skulder	212	0	0	0	0	0
Kassaflöde löpande verksamhet	***906***	***1283***	***1051***	***1092***	***1027***	***1069***
INVESTERINGSVERKSAMHET						
Investeringar	-1184	-850	-917	-809	-920	-895
Försäljning av anläggningstillgångar	6	0	0	0	0	0
Förändring kortfristiga placeringar	162	-120	-120	-120	-120	-120
Kassaflöde investeringsverksamhet	**-1016**	**-970**	**-1037**	**-929**	**-1040**	**-1015**
FINANSIERINGSVERKSAMHET						
Förändring långfristiga skulder	3	0	0	0	0	0
Kassaflöde finansieringsverksamhet	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
ÅRETS KASSAFLÖDE	**-107**	**313**	**14**	**163**	**-13**	**54**
Likvida medel vid årets början	446	339	652	666	829	816
Likvida medel vid årets slut	*339*	*652*	*666*	*829*	*816*	*870*

Förändringen av regionens likvida medel beror på hur regionens kassaflöde, det vill säga in- och utbetalningar, skiljer sig åt. Kassaflödet påverkas till exempel negativt av investeringsutbetalningar, medan positiva resultat i verksamheten samt extern lånefinansiering påverkar positivt.

Likviditeten anger betalningsberedskapen på kort sikt och vid ingången av år 2021 uppgick likvida medel till 339 miljoner kronor. De senaste årens ökade investeringsnivåer, i kombination med stora underskott i verksamheten, har medfört att extern upplåning varit nödvändigt för att, med bibehållen likviditet, finansiera investeringarna. Regionens låneskuld till investeringar uppgår i början av år 2021 till 2 600 miljoner kronor. Det budgeterade kassaflödet möjliggör finansiering av investeringsplanen utan extern upplåning.

4.7. Soliditet

Region Västerbotten ligger långt ned i jämförelser bland landets regioner vad gäller soliditet, alltså regionens långsiktiga betalningsförmåga och den del av regionens tillgångar som finansierats med eget kapital. Soliditeteten år 2021 ligger på 19 % vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Kristdemokraterna anser att soliditeten måste öka.

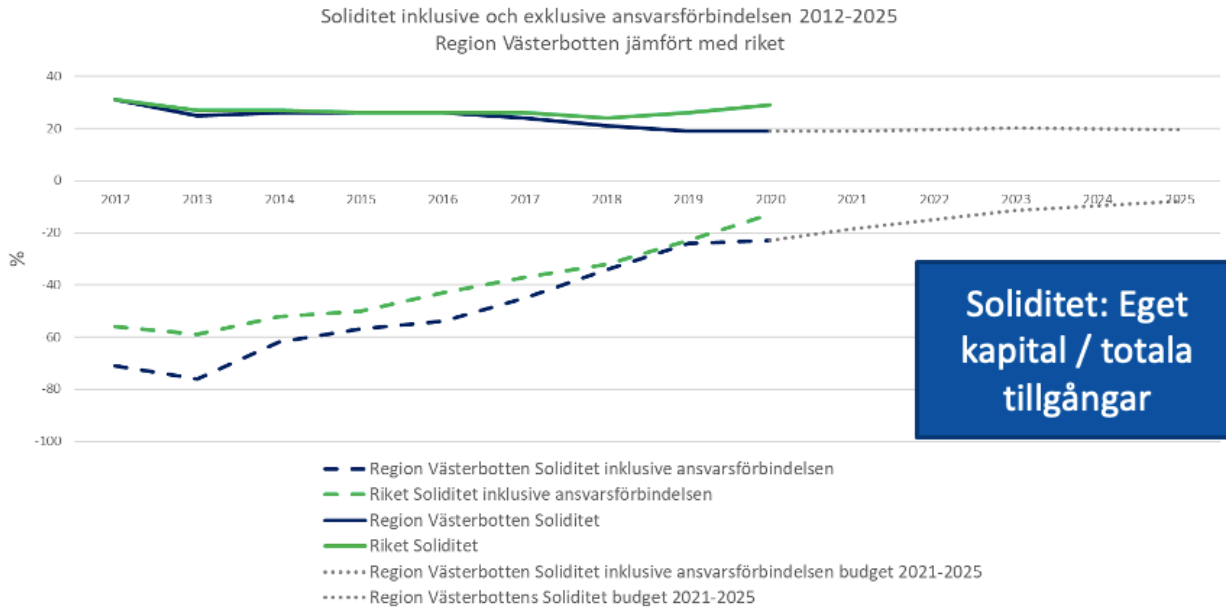

4.8. Pensionsskuld

Region Västerbotten har Sveriges högsta pensionsskuld och de rödgröna har valt att blunda för detta under många år. Kristdemokraterna är starkt kritiska till att man har låtit skulden växa så kraftigt. På senare år har vi sett en viss positiv utveckling, men Västerbotten förblir i topp vad gäller pensionsskuld per capita. Enbart 45 % av pensionsskulden var finansierad år 2020.

Hemsida	wp.kristdemokraterna.se/vasterbotten
Sociala medier	@kdvasterbotten
Hans-Inge Smetana gruppledare	hansinge.smetana@regionvasterbotten.se 0706 – 28 01 02
Jesper Frii politisk sekreterare	jesper.frii@kristdemokraterna.se 0702 – 16 44 31

K
D

VÄSTERBOTTEN